

p. att.

ACC. N:R M. 6574:1-5.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Loneson
 Härad: Frosta Adress: Sjöinge
 Socken: Sjöinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

II:41

41 Gärdesgårdar
 Olika slags gärdesgårdar.
 Var di beagnades.
 Olika typer.
 De vanligaste
 Förändring av stängsel.

Svar på Åter II: 1. 47.

Handwritten signature/initials

ACC. N:R.

M. 6574:1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Sorensen
 Härad: Frosta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skann på gårdsgårdar, järe, jene, bräde, äusabar, rågang.
 Olika benämningar vängjäre, måsa bräden, hasajäre, etc.
 De gårdsgårdar som beagnades i normalt bruk var kring gamla åkrar,
 och emellan skiften, av åden, av ränger (grövre grenar), Idring täjnes, (som
 åkerlagras) var ju även av ris, grenar, grästarver.
 På de gamla hemmanen var alltid kring gårdstomten dubbla järe b.?
 Här finns ju kvar sådana ännu, annars är alla gårdsgårdar borttagna.
 Idring åkrarna, och emellan skiften var även stengärde, men de var mest
 så som b. b. med större åden i botten, och så mindre ovanpå, inte ordnade.
 De dubbla jären var lagda som en mur. Så fanns enkla stengärde, de
 fick läggas med något bredare botten så stenarna kunde bli ovanpå
 varandra. De var aldrig så höllbara, de ramade fort ner. Här finns ju
 gott om gamla gärd som har väl bekat i över 100 år. Här finns vägar
 som är breda stengärde vid åderna, de är mindre vägar. (sträde)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6574: 2.

Landskap: Länne Upptecknat av: Annette Larsson
 Härad: Fraata Adress: Sjöringe
 Socken: Sjöringe Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kring utmarkerna var stängsten mera hur som helst. På di måste stått
 är ju betesmarken och åkerjorden skild med stengärde. Men på många
 ställe var ju gärdet så låga, och dels växt över med gräs och mossor så di
 höll inte fred för betesdjur. Där brukade di hugga rångrar, (större grenar) de var
 ju intill skog, så stogs nån ner i jorden sen ryckades en emellan var
 sådan, en aln över gärdet. Di kunde även binda med ridjer, (av rövie).
 Di brukar även på di platser som gärdet var för lågt lägga stora grenar.
 De kunde di lägga på stora sträckor, di snäddes av buskar så lades
 de på gärdet, de var gammeldags bröde. Man kan finna i utmarken
 rester av gamla bröde. En gammal typ som jag ej sett på flera år, men
 som di hade för där som stengärdet var låga. Störst på en 6 alnar hög ner
 i jorden vid var sida om gärdet med en 5 alnar mellanrum, så gick di i
 högr över gärdet, likasom sarsformigt. I den klykan lades långa stjärar.
 De var kring mindre åkrar, som var betesmark inditt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6574:3.

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Länne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Åsänge
 Socken: Åsänge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

Vid mosskanten, eller vid härr var ju inde stengärde så mycket.
 Där var stängsel, av grova störrar som stogs i jorden, så ränger som stogs
 på, ett par ovan för varandra med en lins skillnad. Di tog också grenar-
 na som di högg dem, utan att kvista, och stog på störrarna.
 Vid järingar nyttjades i så fall, att di fick ju hava lösa stoner som kun-
 de tagas av på de ställe där infärdset var, där bräddes störrarne i vidjekor-
 kar, eller stogs grova pinnar i di störrarna som stod i jorden, & där bräddes
 di lösa stoner i. Även i dem lades stora grenar, men de fick ju vara
 där di inte vändes var dag. Flätgärdesgårdar är en gammal typ, som
 mest förekom kring små häjres, ikerbycker. Störrar stogs i jorden,
 med nätta stoner över, så skars klaga björkgrenar, kvintiga, som
 flätas, b. s., men otäta störe. Småkvistarne var vid grenarne så di bredde
 sig, men ändå så att ej för stora mellanrum blev. Även enbart häjres,
 flätas i. De voro ej så hållbara, då riset blev tvärt smulas de bort.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 6574: 4.

4

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Larsson
Härad: Fresta Adress: Åsänge
Socken: Åsänge Berättat av:
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så fanns äsabelved. De var mest hemma vid gården, som en tjäpna omhågnades med sådan, de var säkert jena mot conädjur. De stogs störes i jorden, två mot varandra, som på b. g. så emellan di störarna lades rätt grova trä ovanpå varandra. Idring svedjeland var gårdsgård es mestan varjehanda. Där förekom vattar av torn och ris som di samlat i höja på svedjelandet. Även grova ensistörar sattes i jorden, så emellan fylldes med mindre enris och annat bräde. Idring mader har alltid varit stora gaopen, där har varit vattar som utgjorde gården. Tjyrare som edlat fäladsmark, så där varit små åker tjyrar, stängde på många sätt. Av den röjda jorden körde di bort sten till gårde, de blev mest enkla, men även flätgårde av enris, eller de som väset där. Stenar i bottnen med gräsforver ovanpå är en gammal tjyr. De kunde vara olika typer av gården kring ett skifte, eller hemmansdel. De beskrivna typer har alla förekommit i mitt minne.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6574:5.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emmette Larsson
 Härad: Frosta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De var ju i allmänhet så, att kring hemägarna varit stengärde, dels enkla och dels dubbla. I besesmark och annan utmark di övriga.

Här är ju stengärde som gamla gulbar lagt som är döda för många år sen. Så di är mycket över 100 år, di kan ju vara alltid, men många sagas nu till skärv, så ersättes di med stoner eller taggtråd, eller utmed vägen annan stängseltråd. Di andra stängseln har varit gamla di och så med di har gått åt på några år, så di har fått göras om. Endast jordvallar vid gräset eller där som varit bräde som förvandlats till jord genom årens löp.

Den gamla stängseltypen som bester, har nog varit i urgamla tider, de kan man se av gamla gårdar, för di är rejälare än di som di nu lägges.

Den typen med stoner, eller tråd, är väl omkring 50 år gammal, så på nredje-land brändes allt de avhuggna. Någon meddelare, har jag ej hört efter, jag har ju själv varit i bygden alltid, och deltagit i arbetet ute så jag sett markerna ute i kring, och varit samman med gamla som nu är döda.

Skriv endast på denna sida!